

Paketti — uusi muotiana

»Peltoja *paketoidaan*, lehmii *paketoidaan*, tavaroita ja palveluksia tarjotaan *paketeissa*. Nyt voi ostaa myös viljankuivausjärjestelmän *paketissa* viljelijän toivomassa kokoonpanossa. Täydellinen *pakettikuivuri* käsittää viljan esipuhdistukseen, kuivatukseen, siirtoon ja varastointiin tarvittavat laitteet automaattikoneistoineen ja rakennuksineen» (Yhteishyvä 21. 10. 70; kursivointi tässä ja seuraavissa kirjoittajan).

»Autioituneet talot katsovat kuollein silmin yksinäistä ohikulkijaa. Pellot *paketeissa*, luonnontilassa. Jossakin on istutettu metsää entisille peltoaukeamille, jotka esi-isät ovat aikoinaan tuskalla, työllä ja hiellä luonnolta valloittaneet» (Aamulehti 21. 10. 70).

»Kiinnostus *peltopakettien* metsitykseen on lisääntynyt Kainuussa (Yleisradio 21. 10. 70).

»Oppikirjojen valmistuksessa on suositeltavaa käyttää sellaista menettelyä, että kirjan oheen liitetään sopivaa oheismateriaalia, joka havainnollistaa ja elävöittää kirjan esitystä. Tällaiseen ns. *opetuspakettiin* voi eri aineissa kuulua esim. raina- tai kuultokuvasarja, filmi, äänilevyjä tai -nauhoja, kysymyskortteja, kuvatauluja ja -kortteja, oheislukemistoja, työvihkoja, oppimislejää ja sarjakuvia» (Peruskoulun opetussuunnitelmakomitean mietintö I s. 117).

»Erityisen loukkaavina voidaan kokea opetusministerin sanat, että opetussuunnitelman mukaisessa *opetuspaketissa* on 'kytkeykaupan' maku» (Hannu Tarmio Helsingin Sanomissa 31. 10. 70).

»Viime aikoina muodissa olleisiin poltisoituihin *paketteihin* on tullut yksi lisää: *opetuspaketti* eli kaiken opetusmateriaalin audiovisuaalisesta oppikirjoihin saakka keskittäminen valtion yhtiölle» (Aamulehti 29. 10. 70).

»Virkamiestasolla valmisteltu *hintapakettiratkaisu* on viivästynyt» (Yleisradio 21. 10. 70).

»Valtiovarainministeri Gunnar Strängin luovutettua tiukan *lisä-* ja *erikoisveropakettinsa* ruotsalaisille viime viikolla on julkinen sana hakenut uusia tosiseikkoja arvostelunsa tueksi» (Helsingin Sanomat 23. 10. 70).

»Bevillningsutskottet färdigbehandlar Strängs *skattekpaket* på tisdag kväll, så att kamrarna kan fatta beslut på fredag» (Dagens Nyheter 24. 10. 70).

»*Seksipaketin* nimen saanut lakiesitys tulee valiokunnassa vielä toiseen lukemiseen, jonka jälkeen se on valmis koko eduskunnan ratkaistavaksi» (Helsingin Sanomat 28. 10. 70).

»Valtiovarainministeri Anthony Barberin 'minibudjetin' julkistaminen aloitti katkeran työmarkkinapoliittisen kiistan. — Entinen labourin valtiovarainministeri Roy Jenkins ilmoitti välittömästi budjettipuheen jälkeen labourin aikovan taistella koko rintamalla konservatiivien '*säästöpakettia*' vastaan. Opposition mielestä se on 'heikko opus',

joka on lyhytnäköisen materialismin sanolema» (Kauppalhti 30. 10. 70).

»*Paketteina* myytävät Lapin lomaviikot ovat hinnoiltaan edulliset. — — Lomaviikkojen hintaan sisältyvät opastus, täysihoito, saunomiset ja vakuutukset. Helsingistä kaikkina viikonpäivinä» (mainostekstiä, Valitut Palat marrask. 70).

»Se että tämä maa, joka on omistettu yksilöllisyydelle enemmän kuin mikään muu, olisi tulevaisuudessa 'hyvin suositeltava' [matkailun] *summittaispaketti*, on surullinen vitsi» (Aamulehti 21. 10. 70).

»Dass das wie kaum ein anderes Land für Individualisten prädestinierte Finnland gegenwärtig nur als *Pauschalpaket* 'sehr empfehlenswert' ist — das ist ein trauriger Witz» (Welt am Sonntag 27. 9. 1970).

»On vastustamatonta olla *pakettimat-kustaja* jonka ei tarvitse kantaa huolta mistään» (Henriikki Uitonniemi Suomen Kuvalehdessä 9. 10. 70).

»Järjestäjät ostavat *Danny* tai *Tapani Kansa -paketin*. *Pakettiin* kuuluu matkat, kuljetukset, majoitukset jne.» (Anna 20. 10. 70).

[Intialaiset] »osaavat ajatella vuosisatoja *paketteina* taaksepäin» (Henriikki Uitonniemi Suomen Kuvalehdessä 9. 10. 70).

Paketti-sana on tällä haavaa etenkin poliitikkojen ja mainosmiesten suosiossa. Edellä lueteltujen lisäksi he tuntevat esim. seuraavat: *kasvupaketti*, *terveyspalvelupaketti*, *vakautuspaketti*; (hotellien) *hiih-topaketti*, *pyhäinpäivänpaketti*, *viikonloppupaketti*, (radioliikkeiden) *stereopaketti*, (vakuutusyhtiön) *vakuutuspaketti*; *paketförslag*, *pakettönsning*, *läromedelspaket*, *studiepaket* (Svenska modeord s. 100).

Suomalaiset eivät ole keksineet uutta, muodikasta *pakettia*, eivät edes ruotsalaiset. Amerikkalaiset sen sijaan ovat pitkään tunteneet esim. termin *package deal*, joka on kai modernisti suomennettava 'pakettiratkaisuksi'.

Ei liene sattuma, että *paketti*-sanan abstrakti käyttö tuntuu juontavan alkunsa poliitikkojen, varsinkin budjettimiesten kielestä. Itse *budjetti*-sanan

kehkeytyminen 'talousarviota' merkitsemään havainnollistaa myös *paketti*-sanan nykyluonnetta.¹ Englannin sana *budget* tarkoitti alkuaan säkkiä, kirjepussia, nykyisin mm. nippua. Englannissa sanaa alettiin käyttää niistä edellisen talousvuoden tulojen ja menojen asiakirjoista, jotka hallitus esitti parlamentille. Kun *budget* hyväksyttiin, hyväksyttiin sananmukaisesti 'asiakirjapussi, -nippu', eli tehtiin nykykielisesti ilmaistuna 'nippuratkaisu, pakettiratkaus'.

Jos kerran *budget* 'säkki' on kelvannut talousarvioesityksen nimitykseksi, miksei sitten *paketti* kelpaisi lakiesityksen nimitykseksi. Varmaan kelpaisi, mikäli *paketti* voitaisiin säilyttää yhtä selkeärajaisena ilmauksena kuin *budjetti*. *Paketti* on kuitenkin nopeasti kehittynyt tarkoitteeltaan monimieliseksi iskusanaksi, johon pakosta alkaa liittyä koomisia sivuvivahteita. Muodin hillitseminen tässä vaiheessa tuntuukin jo toivottomalta. Näytteiden mukaan Aamulehti käsittää esim. *opetuspaketin* vallan erisisältöiseksi kuin komitea. *Seksipaketissa* on jo vahva seksisäkin maku.

Sakari Vihonen

»Sanan käyttötapa»

Lisää yhdyssanan attribuoitista

Virtittäjässä 4/1969 on Anneli Räikkälä kiinnittänyt huomiota eräisiin genetiivi- ja adjektiiviattribuutteihin, joita on käytetty määrittämässä yhdyssanan määriteosaa, ja myös eräaseen alkusan adverbiaalimääritteeseen (yli 30-vuotias). Saarimaan Kielenoppaassa on esimerkkejä määriteosan attribuutista (7. painos s. 87—88). Ilmausten *osakuntaan kuulumispakko* ja *J. H. Erkon patsashanke* virheelliseksi leimaamisen jälkeen Kielenopas myönnyttää: »Milloin väärinkäsitystä ei synny, on kuitenkin suvaittava sellaisia epäloo-

¹ Tästä huomautti maist. Jaakko Sivula.